

Muistio

12.1.2021

VN/13030/2019
VN/13030/2019-OM-22

Kansalliskielistrategian ohjausryhmän asettaminen

Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman ”Osaava ja osallistava Suomi” mukaan laaditaan uudistettu kansalliskielistrategia, joka turvaa kaikkien oikeuden saada palvelua kansalliskielillä ja parantaa kieli-ilmapiiiriä. Strategia vastaa Kotimaisten kielten keskuksen huoleen kansalliskielten asemasta muuttuvassa kieliympäristössä. Lisäksi laaditaan kielipoliittinen ohjelma, jossa otetaan huomioon muut Suomessa puhutut kielet, erityisesti saamen kielet, romanikieli, karjalan kieli ja viittomakielet.

Kotimaisten kielten keskuksen suomen kielen lautakunnan huolet koskevat kielten käyttöalan kaventumisesta, yleiskielen hallinnan heikkenemistä sekä maahan tulleiden pääsyä kieliyhteisön jäseneksi ja oman äidinkielen opetusta.

Vuonna 2012 hyväksytty kansalliskielistrategia oli yksi pääministeri Kataisen hallitusohjelman kärkihankkeista. Se koski kansalliskieliä, suomea ja ruotsia, ja oli valtioneuvoston ensimmäinen kielistrategia. Strategia jakautui hallitusohjelman mukaan kahteen osaan: pitkän aikavälin strategia-asiakirjaan ja hallituksen toimenpiteisiin hallituskaudelle 2011–2015.

Oikeusministeriö julkaisi kansalliskielistrategian toimintasuunnitelman vuonna 2017. Toimintasuunnitelmassa konkretisoitiin toimenpiteet, joilla toteutettiin kansalliskielistrategian pitkän aikavälin toimenpiteitä.

Tavoitteet

Kansalliskielistrategian tavoitteena on sen turvaaminen, että Suomessa on jatkossakin kaksi elävää kansalliskieltä. Suomen kielen osalta tavoitteena on kielen käyttöalan kaventumisen estäminen. Ruotsin kielen osalta tavoitteena on ruotsinkielisten palvelujen toimivuuden ja saatavuuden turvaaminen, sekä kieliyhteisön elinvoimaisuuden vahvistaminen. Strategian tavoitteiden kautta voidaan myös edistää maahanmuuttajien mahdollisuuksia oppia kansalliskieliä.

Tavoitteena on, että uudistettu kansalliskielistrategia voidaan hyväksyä hallituksen periaatepäätöksenä kesäkuuhun 2021 mennessä. Koska ohjausryhmä käsittelee myös hallituksen kielipoliittista ohjelmaa, ehdotetaan että ohjausryhmän toimikausi asetetaan vuoden 2021 loppuun saakka.

Tehtävät ja organisointi

Valmisteluorganisaation tehtävänä on:

1. Laatia hallitusohjelman mukaiset strategiset tavoitteet

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
00023 Valtioneuvosto

Eteläesplanadi 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 7730
+358 9 1606 7730

oikeusministerio@om.fi
oikeusministerio.fi

2. Laatia toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi
3. Valmistella kansalliskielistrategia hallituksen periaatepäätöksen muotoon

Ohjausryhmän tehtävänä on ohjata ja linjata kansalliskielistrategian valmistelua. Ohjausryhmä käsittelee myös kielipoliittista ohjelmaa kielipolitiikan yhteneväisyyden varmistamiseksi. Kielipoliittiselle ohjelmalle asetetaan oma valmisteluryhmä oikeusministeriön päätöksellä.

Ohjausryhmän sihteeristön tehtävänä on valmistella kansalliskielistrategia. Sihteeristö kuulee pysyviä asiantuntijoita ja voi myös järjestää muita kuulemisia.

Ohjausryhmään ja sen sihteeristöön esitetyt henkilöt ovat antaneet suostumuksensa tehtävään tai ovat tulleet nimitetyksi tehtävään oman organisaationsa edustajana.

Toimintamalli

Ohjausryhmän kokouskäytännöistä sovitaan erikseen. Strategiatyön tueksi voidaan hankkia asiantuntija-apua mm. strategian valmistelun fasilitointiin. Strategiaa valmistellaan avoimesti ja vuorovaikutteisesti sidosryhmien kanssa. Viestintä on avointa, jatkuvaa ja vuorovaikutteista.

Kustannukset ja rahoitus

Strategiavalmistelun kustannukset maksetaan oikeusministeriön pääluokasta.

Virkamiesten tai heihin rinnastettavien strategiatyö (ml. kokoukset) tehdään virkatyönä ilman erillistä palkkiota. Matkustuskustannukset korvataan valtion matkustussäännön mukaisesti.

Ohjausryhmä voi kuulla asiantuntijoita ja teettää selvityksiä. Mahdollisista asiantuntijoiden tai muista palkkioista, selvityksistä tai toimeksiannoista, muista kuin säännönmukaiseen kokouspaikkaan tehtävistä matkoista sekä muista kustannuksista on kuitenkin tehtävä erilliset päätökset.

Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto nimittäisi kansalliskielistrategian ohjausryhmän kaudelle 14.1.-31.12.2021 seuraavasti:

Puheenjohtaja

Pääministeri Sanna Marin

Varapuheenjohtajat

Ensimmäinen varapuheenjohtaja oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

Toinen varapuheenjohtaja valtiosihteeri Henrik Haapajarvi

Jäsenet

Ulkoministeri Pekka Haavisto ja varajäsen valtiosihteeri Johanna Sumuvuori

Opetusministeri Jussi Saramo ja varajäsen erityisavustaja Dan Koivulaakso

Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko ja varajäsen valtiosihteeri Tuomo Puumala

Pysyvät asiantuntijat

Johtaja Ulla-Maija Forsberg, Kotimaisten kielten keskus

Toimitusjohtaja Minna Karhunen, Suomen Kuntaliitto ry

Pääjohtaja Olli-Pekka Heinonen, Opetushallitus
Toimitusjohtaja Merja Ylä-Anttila, Yleisradio
Toimitusjohtaja Kjell Skoglund, Suomalais-ruotsalainen kauppakamari
Folktingssekreterare Christina Gestrin, Svenska Finlands folkting
Ensimmäinen varapuheenjohtaja Anni Koivisto, Saamelaiskäräjät
Senior rättsakkunnig Niclas Slotte, Ålands landskapsregering

Ohjausryhmän sihteeri

Anna Kiiskinen, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö

Asiantuntijasihteerit

Erityisasiantuntija Sanna Vahtivuori-Hänninen, opetus- ja kulttuuriministeriö

Neuvotteleva virkamies Markku Mölläri, valtiovarainministeriö

Asiantuntija Krista Sirén, sisäministeriö

Strategiatyön tekninen sihteeri

Hallinnollinen avustaja Sonja Wikman, oikeusministeriö